Tam hore (Chata pod Rysmi)

– Marec Samo

Lenže keď ste tak vysoko hore, existuje aj veľa iných vecí, ktoré môžete a inde by ste ich povedzme nemohli. Chatár Viktor Beránek si na chate napríklad ustanovil Slobodné kráľovstvo Rysy. A má pravdu.

Lenže ak hovoríme o tom, čo na Rysoch môžete, ale inde by ste povedzme nemohli, musíme ísť do Poľska. Vlastne to nie je ani ďaleko, doslova na druhej strane.

V rokoch 1913 a 1914 žil v Bielom Dunajci, obci na poľskej strane Tatier, istý Vladimir Iľjič Lenin. Pracoval tam, agitoval a dokonca v ňom chcel založiť aj stranícku školu. Mali sa v nej vzdelávať budúce kádre, lebo revolúcia mala najprv zvíťaziť a potom sa šíriť.

Vladimir sa počas svojho pobytu údajne často zdržiaval v miestnej krčme a za túto skutočnosť si v neďalekom Poronine vyslúžil sochu a múzeum; v roku 1970 sa ho členovia podzemnej skupiny Ruch pokúsili podpáliť. Ich plán deň pred realizáciou ktosi prezradil a jeden z nich skončil vo väzení. Múzeum už neexistuje.

V auguste 1913 však toto všetko bolo ešte v ďalekej budúcnosti. Vladimir Iľjič Lenin žil o niečo obyčajnejší život a vybral sa na Rysy.

Rysy majú totiž v Poľsku výnimočné postavenie. Poľsko je krajina veľká, ale rovná; jediné kopce, ktoré sa aspoň ako-tak dajú brať vážne, sú úplne na juhu, na hranici so Slovenskom. A sú to Vysoké Tatry. No a hranica je nakreslená tak, že práve Rysy sú najvyšším poľským vrcholom.

Zo severnej strany, od Morského oka, čo je zas najväčšie tatranské pleso, sa na ne dá dostať. Nie je to ľahká túra, zo slovenskej strany je to určite jednoduchšie aj pohodlnejšie (aj preto, že po ceste máte chatu a v nej Viktora), ale ani vysokohorský výstup to nie je.

No a tak sa Vladimir Iľjič Lenin v auguste 1913 na Rysy nielen vybral, ale na ne aj vystúpil, a hoci sa o tom dosť dlho pochybovalo, lebo pri komunistoch človek nikdy nevie, tak áno, máme na to aj historické zdroje. Lenin na Rysoch aj naozaj bol.

Existuje niekoľko verzií toho, ako Medzinárodný výstup mládeže na Rysy vznikol, my sa držme faktov. V lete roku 1956 na vrchol z oboch strán prvýkrát vystúpili viac ako štyri stovky mladých ľudí nielen z Poľska a Československa, ale aj z Francúzska, Nemecka a zo Sovietskeho zväzu. Z vrcholu poslali pozdravný telegram prípravnému výboru Svetového festivalu mládeže, ktorý chystali v Moskve.

Hneď na druhý ročník výstupu sa prihlásilo viac ako 3 000 účastníkov z celého Československa a potom ich už bolo len viac a viac. Zrodila sa tradícia a zrodila sa aj legenda. Tie tisíce ľudí bolo však treba niekde aj ubytovať a stany boli doslova po celých Tatrách: v Starej Lesnej, v Tatranských Matliaroch, na Jakubkovej lúke v Novom Smokovci a na Gerlachovských lúkach.

Niektorí hovoria, že ľudí na výstup naháňali ako na spartakiádu, iní tvrdia, že to, naopak, bolo krásne a spontánne podujatie, v rámci ktorého sa len jednoducho na jednom mieste stretlo veľa ľudí s láskou k horám. Nesúdime. Určite však vieme, že to naozaj boli tisíce ľudí. Bolo to obrovské podujatie, ktoré dávno presiahlo len obyčajný výstup.

V lete roku 1969, keď sa akcia konala prvýkrát od začiatku okupácie spriatelenými armádami, niekto napríklad v stanovom mestečku podpálil pódium. Bol to škandál. No a o rok neskôr sa na vrchole objavila tabuľa, ktorá pripomínala prítomnosť Vladimira Iľjiča Lenina na Rysoch. Je lákavé vnímať to ako príčinu a následok.

Na jednej strane máme masový výstup, v tom čase už nepochybne aj s ideologickým podtónom. Na strane druhej máme Chatu pod Rysmi, na ktorej si môžete dovoliť aj to, čo by ste si inde dovoliť nemohli. No a medzi nimi sa ako neuralgický bod nachádza nešťastná Leninova tabuľa.

Je to jeden z tých príbehov, ktorý sa na chatách rozpráva po večeroch, keď už nie je čo robiť – konkrétne ja som sa ho z prvej ruky dozvedel koncom jednej zimy v jedálni na Chate pri Zelenom plese pri asi piatej demänovke.

„Vždy to tak bolo," hovoril dotyčný, dnes už starší pán. „V čase medzinárodného výstupu sme boli na Chate pod Rysmi a noc predtým sme losovali. Ťahali sme zápalky. A kto prehral, dal si čelovku a išiel hore."

A ďalej? Vraj vyliezol na vrchol, tam si stiahol nohavice a tú tabuľu, ktorú tam na Leninovu slávu dali, osral. Aj to je citát.

Samozrejme, okrem praktického problému to predstavovalo aj problém ideologický. Navyše sa opakoval. Bolo ho treba riešiť, no a tak potom pred tým davom niekoľkých tisícov ľudí vždy ráno na vrchol vyšiel akčný oddiel a znečistenú tabuľu očistil. Nebola to vďačná robota a hlavne neriešila problém, ale dôsledky. Práve preto potom na vrchol postavili celonočnú stráž.

Po ceste na Rysy na niektorých skalách nájdete farebné Leninove stopy, ktoré Leninove nie sú, ale to viete. Dôležitejšie je však niečo iné: v čase komunizmu predstavovali Vysoké Tatry únik. Pre väčšinu to bol únik do prírody a na vzduch, ale pre mnohých to bol únik pred komunizmom ako takým. V Tatrách sa naozaj lepšie dýchalo.

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Prečo mama cez prázdniny pije

– Gill Sim

S Hannah sme sa rozhodli, že by sme toto úžasné leto mali začať tak, ako chceme, aby pokračovalo, a preto sme ako naše prvé dobrodružstvo napriek námietkam o krutom zaobchádzaní s deťmi a nariekaniu o „neférovnosti“ naplánovali skvelý výlet do lesného parku.

„Len si to predstav,“ nadchýnala som sa pred Hannah, keď sme potili krv pri balení, „je vysoká šanca, že tam budú pašeráci.“

„Pašeráci žijú v jaskyniach, nie v lesoch,“ namietla Hannah a mňa tým prinútila tento bod zvážiť a pripustiť, že som možno mala na mysli skôr banditov alebo štvancov.

„Nemyslím, že tí by boli lepší,“ odvetila s pochybami Hannah. *„S banditmi a štvancami by sme asi nezažili veľa zábavy. Okrem toho si nemyslím, že sa nejakí vyskytujú v Massingdonských lesoch, pretože tie spravuje Národný fond, ktorý na banditov a štvancov nenahliada najpozitívnejšie.“*

Bezstarostne som Hannahino spochybňovanie odbila a poukázala som na to, že v lesoch Národného fondu môže človek naraziť len na veľmi vkusných banditov a štvancov strednej triedy.

„Trochu ako v knihe Deti z Nového lesa,“ povedala som neurčito.

„Ak narazíme na potomkov detí, ktoré v lesoch žijú ako divosi od občianskej vojny, nepomôže nám ani Národný fond,“ protestovala Hannah vyplašene.

„Deti z Nového lesa neboli divosi,“ oponovala som. *„Jane, povedz Hannah o Deťoch z Nového lesa.“*

„O čom?“ Jane sa na mňa pozrela prázdnym pohľadom.

„Zlatko, nepamätáš si? Čítala si to s maminkou. To je tá skvelá knižka o deťoch, ktoré osireli počas anglickej občianskej vojny a odišli do lesov, aby žili šľachetným a jednoduchým životom.“

„Nepamätám,“ trvala na svojom Jane. *„Mami, nútiš ma s tebou čítať toľko nudných kníh a vždy sú o nejakých sirotách, ktoré tvrdia, že sa vôbec necítia príšerne a že žijú šľachetný a jednoduchý život. Často sú tie deti nielen šľachetné, jednoduché a siroty, ale aj zmrzačené. Pravdepodobne preto trpím nejakým komplexom, vieš?“*

„Nemáš dušu,“ zamrmlala som. *„Predpokladám, že zmrzačeným dieťaťom myslíš ušľachtilú Katy Carrovú z príbehu Čo spravila Katy?“*

„Čo ja viem?“ odbila ma Jane. *„Veď som vravela, že ich bolo priveľa. Ako napríklad tá s chlapcom, ktorý má niečo proti znevýhodneným a dievčatku zoberie vozík, no ono sa potom zázračne znova naučí chodiť a všetci tvrdia, že chlapec vlastne spravil dobrý skutok, keď jej ho vzal. To je naozaj problematická kniha, matka, pravdepodobne si ma jej nemala vystaviť v takom útlom veku.“*

„Hovoríš o Heidi,“ vyprskla som pobúrene. *„To je klasika!“*

„Podľa teba je klasika všetko,“ odfrkla si Jane. *„Tak či onak, prečo dnes musíme ísť s vami? Prečo nemôžeme ísť s Emily do kina samy? Už sme určite dosť veľké. Potom nás môžete vyzdvihnúť, ale nerozprávajte na nás, jasné?“*

„Ak idú ony do kina, ja s Lucasom chceme ísť na Laser Quest,“ zapojil sa Peter, ktorý by si takúto príležitosť nedal ujsť. *„Nie je fér, ak my musíme ísť do toho blbého lesa, keď ony môžu ísť do kina. Je príliš teplo!“*

„Nie je príliš teplo,“ namietla som. *„A v Laser Quest by bolo aj tak ešte teplejšie. Všetci dnes pôjdeme von a užijeme si skvelý deň. Spoločne. Budeme šantiť a jašiť sa.“*

„Šantenie a jašenie neznášam,“ zafrflal Peter.

„Ellen, čo má toto všetko znamenať?“ dožadovala sa vysvetlenia Hannah, keď nazerala do môjho auta. *„Prečo berieš rybárske sieťky? A siete na motýle? Načo nám budú?“*

„Nuž, čo ak nájdeme jazierko, v ktorom by deti mohli objavovať nejaké zaujímavé veci? Alebo slnečnú lúku, na ktorej budú môcť voľne pobehovať a naháňať motýle?“ vysvetlila som.

„Nemyslím si, že na území Národného fondu môžeš chytať motýle. Alebo niečo loviť v jazierkach. Sú tam samé ohrozené mloky a iné zvery, nie? A naozaj potrebujeme prútené piknikové koše?“

„Áno.“

„Ale koše – množné číslo, ~~Ellen? Prečo ich máš toľko?“~~

„Pretože v predajniach TK Maxx ich neustále predávajú v rôznych veľkostiach a tvaroch za nehorázne nízke ceny, a vždy keď nejaký zbadám, napadne mi nová a dôležitá situácia, v ktorej by som ho mohla potrebovať,“ funela som. *„Takže áno, naozaj ich všetky potrebujem. Pretože sa snažím vytvoriť ŠŤASTNÉ SPOMIENKY!“*

„Naozaj všetky? Dnes? Peter má pravdu, je zasrané teplo a všetko to budeme musieť niesť. Nemôžeš vytvárať šťastné spomienky bez nich?“

„Nie.“

„A fakt potrebuješ aj všetky štyri svoje piknikové deky s kvetovaným vzorom? Už len po tomto nakladaní vecí do auta som na pokraji úpalu, Ellen. Je dvadsaťpäť stupňov, a to je ešte len desať hodín.“

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Mademoiselle Coco a vôňa lásky

– Michelle Marly

Uvedomila si, že pre Coco už nikdy nebudú existovať sviatky bez toho, aby jej nepripomenuli Boyovu nehodu. V obave, že sa jej kamarátka opäť ponorí do mora smútku, bezstarostne odvrkla: „Nuž, vôňa je dar pre všetky príležitosti. Je to úžasný nápad. Len sa pozri na Françoisa Cotyho. Na Chypre zarobil celé bohatstvo, pretože americkí vojaci posielali z Francúzska milióny flakónov domov ako suveníry alebo si ich brali so sebou, keď odchádzali. Tvoje zákazníčky budú milovať Eau de Chanel…“

„Monsieur Coty je parfumér. Vlastní továreň. Ja som len malá krajčírka.“

„Nebuď hlúpa, drahá.“ Zrazu sa začala o túto tému intenzívne zaujímať. Pustila Coco ruku, aby mohla pokračovať a zároveň vzrušene gestikulovať. *„Paul Poiret je tiež len módny návrhár…“*

„Ale najväčší…“

„Poiretova sláva nezmenila tvoje ambície doteraz a nemala by ich zmeniť ani v budúcnosti. Dôležité je nájsť vôňu, ktorá bude rovnako jedinečná ako tvoja móda. Žiadne ťažké parfumy, ktoré voňajú hlavne po ružiach. Parfum de Rosine od Paula Poireta nie je ničím iným než odlišným zmyslovým dojmom z jeho tvorby. Už to nie je najnovší výstrelok. Si úspešná, Coco, pretože…“

„… pretože som mala pri sebe Boya.“

Misia vnútorne zastonala. *„Áno, samozrejme, to tiež. Ale pri všetkej úcte, Coco, on tvoje šaty nenavrhol. Práve tvoje nápady sú také moderné. To je hlavný dôvod, prečo si úspešná. A ak pri výbere vôní toaletnej vody zohľadníš osobitosť svojho štýlu, vytvoríš tým pomník Boyovej pamiatke.“* Zadychčane sa odmlčala, zložila si prsty na kolenách a čakala na priateľkinu reakciu.

„Máš pravdu. Už mi niečo napadlo: nechám mu postaviť pamätník. Z kameňa. Na mieste nehody. Chcem mu vytvoriť pamätné miesto.“

„Pozeraj sa do budúcnosti, Coco! Prosím, neobzeraj sa späť. Pre Boya. Pre mňa. Nemôžeš sa len tak vzdať!“

Stratená v myšlienkach si Coco prešla rukou po vlasoch. *„Nehovorím, že Eau de Chanel by nebol dobrý nápad. Bože-môj, veď to bol Boyov návrh – ako by to nemohlo byť úžasné? Ale nemôžem to urobiť. Dokážem navrhovať klobúky a šiť šaty, ale o práci parfuméra nemám ani najmenšiu predstavu. Je to zvláštny, veľmi zvláštny predmet. Sama to nedokážem a nepoznám nikoho, kto by ma v tejto veci mohol podporiť. Tejto osobe by som musela bezvýhradne dôverovať. Boy by mi bol pomohol, no už tu nie je, aby so mnou spolupracoval a zistil, aká by mala moja vôňa byť.“*

Rozmýšľala, či by Arthur Capel, ktorý sa zaujímal o umenie a mal literárne vzdelanie, bol tou správnou osobou, ktorá by Coco oboznámila s pracovnými postupmi v chemickom laboratóriu. Prekonala svoje výhrady a rozhodla sa vziať veci do vlastných rúk. *„Yvonne Coty je moja dobrá priateľka. Aj ty ju poznáš, však? Nenakupuje dokonca aj u teba? V každom prípade, mohla by som ju požiadať, aby sa porozprávala so svojím manželom. François Coty vás určite podporí. Neodoprie želanie žiadnej ženy a nikto ťa nenaučí tajomstvám vôní lepšie ako najväčší svetový výrobca kozmetiky.“*

„Keď sme sa o tom rozprávali, Boy povedal, že François Coty je najlepšia osoba na vytvorenie Eau de Chanel,“ zašepkala Coco.

„Mal pravdu.“ Coco sa na ňu doširoka, nechápavo pozrela. *„Prečo by mi mal taký zaneprázdnený muž ako pán Coty venovať čas? Hovorí sa, že je tyran.“*

„Ale veľmi šarmantný tyran,“ usmiala sa. *„Vieš, aj François Coty má svoje slabiny. Yvonne mi povedala, aké dôležité je preňho urobiť dojem. Podobne ako veľkovojvoda v Stendhalovej Kartúze parmskej. Čím slávnejšiu osobu dokáže Coty ohromiť svojimi schopnosťami, tým lepšie. A čo je pôsobivejšie ako slávna žena, ktorá chce splniť posledné želanie svojho milovaného na jeho pamiatku?“*

Coco sa na bledých lícach prekvapivo objavilo trochu farby. *„Parfum na Boyovu pamiatku. To je niečo iné ako pomník…“*

„Keď nájdeš špeciálnu vôňu, bude to pomník. Pomník vašej lásky.“ Ohromená počúvala ozvenu svojich slov. Ako jej napadla táto veta? Musel jej ju pošepkať anjel. Bola to tá správna myšlienka, ktorá vytrhla Coco z letargie.

„Možno. Áno. Ale musela by som na to nájsť veľmi špeciálnu vôňu.“

„Vyrobíš najlepší parfum na svete,“ rozžiarila sa. Premýšľala, či v antickej mytológii existuje božstvo vôní. Bohužiaľ, nevedela to. Či už existovalo, alebo nie, životné šťastie Coco bolo príliš dôležité na to, aby ho nechala len na pozemské sily. V duchu vyslala zmysluplnú prísahu všetkým bohom, na ktorých si dokázala spomenúť.

„Najprv ti dohodnem stretnutie s Françoisom Cotym. Som si istá, že po vašom stretnutí to už bude hračka.“

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Lebka s dvoma zámkami

– Peter Karpinský

Už keď začal rozprávať o klonovaní mamutov, uvedomoval si, že to bude znieť ako riadna somarina, no nedokázal sa zastaviť. Mamutí park! Asi by mal ozaj menej pozerať televízor.

Z úst mu vychádzali nezmysly, no nevedel si pomôcť. Akoby sa potreboval vyrozprávať zo všetkého toho prekvapenia, ktoré prežil za posledných pár desiatok minút. Čudné dievča v bielych šatách. Takmer filmové predstavy o akomsi farárovi Kmeťovi, ktorý kdesi vykopal mamuta. Starý článok o človeku, ktorému možno vybili zuby a odrezali kožu, aby mu na spodnú sánku mohli primknúť kovové zámky... To všetko jeho mozog nevedel narýchlo spracovať, a tak zo seba chrlil nápady o klonovaní mamutov a ich predávaní do zoo.

„Skončil si?“ pozrela sa naňho Nia, keď zmĺkol.

Prikývol.

„Vravela som ti, že mám istú teóriu, kto tú čeľusť ukradol.“

„Kto?“ opýtal sa pripravený na všetko, ale po Niinej odpovedi sa mu jeho nápad s mamutím parkom nezdal až taký absurdný.

„Kto???“ spýtal sa ešte raz, aby si bol istý, či dobre počul.

„Predsa upíri!“

Hodnú chvíľu bolo ticho.

„Upíri...?“ zopakoval napokon Michal a znovu začal cúvať k schodisku, aby sa dal na útek tak, ako to plánoval predtým, než mu Nia oplieskala hlavu o stenu.

Bol ochotný pripustiť, že existujú mimozemšťania a že občas prilietajú na Zem, aby sa pozreli, ako sa tu ľuďom darí. Kdesi mimo civilizácie v Himalájach by teoreticky mohol žiť aj yeti, prípadne v Škótsku lochnesská príšera. Ale upíri?! A ešte na Slovensku?!

Upíri sú len rozprávka pre niektoré jeho gotické spolužiačky, ktoré si načierno maľujú pery a nechty, vyzerajú, akoby práve vstali z hrobu, a čítajú dievčenské romány o netvoroch, do ktorých sa beznádejne zamilovala smrteľníčka. Hlavná hrdinka v tých knihách spolu so svojím frajerom prekonáva nepriazeň osudu a slnečného žiarenia.

„Kto iný by to mohol byť, ak nie upíri?“ Niin hlas znel sebaisto.

„Presne tak. Kto iný?“ súhlasil s ňou, pripomínajúc si radu, ktorou sa dnes už raz pokúšal riadiť – bláznom zásadne neodporuj. *„Jednoznačne to boli oni. Premenili sa na netopiere, prileteli sem cez okno a ukradli čeľusť. Jasné ako facka!“*

Nia sa naňho usmiala. *„Ty mi zase neveríš, však?“*

To je zvláštne, vôbec nevyzerá ako šibnutá, napadlo v tej chvíli Michalovi. Nemala by mať v očiach aspoň šialený výraz? Nemala by sa bláznivo rehotať? Nemala by mávať sekerou alebo kuchynským nožom ako pomätenci v jeho obľúbených hororoch?

Naopak, Nia vyzerala normálnejšie než mnohí ľudia, ktorých poznal. Až na to tvrdenie o upíroch...

Ale ak nie je blázon, potom je klamárka. Nemôže predsa len tak tvrdiť, že akýsi starodávny koštiaľ z múzea ukradli upíri.

Zadíval sa na ňu a ona sa uprene pozerala naňho.

Možno to bolo jej belasými očami, blonďavými vlasmi a úsmevom, ale odrazu mal pocit, že možno, naozaj len možno, si Nia nevymýšľa, že neklame a že vôbec nie je bláznivá, ale že to všetko je pravda.

„Odkiaľ vieš, že upíri existujú?“ opýtal sa jej.

„Mnohí vedci to tvrdia!“

„Ozaj?“ zapochyboval Mišo. *„Napríklad?“*

„Napríklad Antoine Augustin Calmet, Jean-Baptiste de Boyer, Marquis d'Argens, Karl Ferdinand von Schertz či Baron Gerhard van Swieten...“

„Samé známe mená,“ ironicky poznamenal Mišo. *„Pracujú v Slovenskej akadémii vied?“*

Nia ho ignorovala a znovu zalovila v stene. Z „knižnice“ vytiahla knihu, ktorú mu podala do ruky. *„Prečítaj si!“*

Michal ju otvoril.

Vampyrismus von Herrn Baron Gerhard van-Swieten

Vzápätí pokrútil hlavou: *„Predtým to bolo po slovensky, a sotva som tomu rozumel, ale toto písmo neviem ani len prečítať.“*

Nia mu nervózne vytrhla knihu z ruky. *„Nemáme čas, aby som ti to čítala celé, tak aspoň stručne. Baron van Swieten tu čiastočne dokazuje existenciu upírov. Podľa autora sú samotné dejiny svedkom ich jestvovania. Ak Boh vo svojej všemohúcnosti, buď priamo zo svojej vôle, alebo prostredníctvom svätých anjelov, prorokov, apoštolov a iných svätých, priniesol na svet tie najúžasnejšie diela, potom musí byť tiež pravda, že diabol cez zmätok a cez ohavné bludy môže vystrašiť ľudí, píše van Swieten. Dôkazom toho je Magia posthuma, teda mágia mŕtvych. Autor tvrdí, že vampirizmus ako prejav tejto mágie je veľmi nákazlivý a v knihe prináša svedectvá tých, ktorí sa s ním stretli. Hlavným znakom danej nákazy je, že telo upíra sa v hrobe nerozkladá. Ľudia môžu pociťovať útok upíra ako tlak na prsiach, ale prejavuje sa aj v podobe problémov s dýchaním. Upír sa tiež dokáže meniť na rôzne zvieratá.*

Baron van Swieten síce na konci tvrdí, že mnohí nebohí boli obvinení z vampirizmu len vďaka rôznym predsudkom, ale zároveň nevyvracia, že upíri môžu existovať.“

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Frida Kahlo a farby života

– Caroline Bernard

Neskoro ráno vstúpila Frida rýchlymi krokmi do svojho ateliéru. Lieky proti bolesti vždy zaberali najlepšie v tomto čase. Zlatisté slnečné svetlo prenikalo cez okná a doslova rozžiarilo jej maliarsky stojan. *„Dobré ráno, sestrička,“* pozdravila kostru z papierovej hmoty, ktorá na ňu čakala na stoličke v rohu. Bola pomaľovaná pestrými farbami a bola oblečená do jednej z Fridiných spodničiek. Na starom stolárskom ponku mala v sklenených fľaštičkách pripravené farby. Vedľa nich stáli hlinené nádoby s veľmi jemnými štetcami, ktorých chĺpky neboli oveľa väčšie než jej mihalnice, a hrubšími, ktoré pripomínali otcove štetky na holenie.

Na stenách viseli fotografie, kresby a staré masky, ktoré v slnečnom svetle vyzerali ako živé. Na niekoľkých stoloch a nízkych skrinkách boli porozkladané jej bábiky a rozprávkové bytosti, ktoré za tie roky vytvorila. Ďalej tam mala knihy, zápisníky a kvety v bujných kyticiach a nespočetné množstvo ďalších vecí, ktoré milovala, na ktoré sa rada pozerala a ktoré jej slúžili ako inšpirácia. Cudzím ľuďom by sa táto izba mohla zdať neusporiadaná a preplnená, bez ladu a skladu, ale pre ňu bolo všetko na svojom mieste. Na policiach boli jej knihy tematicky zoradené, zakladače s novinovými článkami a korešpondenciou boli na chrbtoch úhľadne označené. Diego si ju kvôli tomu občas doberal, ale povedala mu, že je to dedičstvo po jej nemeckom otcovi. Potrebovala oboje: byť obklopená množstvom vecí a zároveň v nich mať poriadok.

S úsmevom sa rozhliadla po miestnosti a kochala sa dôverne známym a starostlivo navrhnutým prostredím.

Plná očakávania sa postavila pred stojan a siahla po látke, ktorú včera večer prevesila cez obraz. Prvýkrát sa rozhodla pre formát v životnej veľkosti, tentoraz to však inak nešlo. Všetky jej obrazy boli pre ňu dôležité, ale tento pre ňu znamenal viac ako ostatné. Jediným pohybom stiahla látku a objavili sa dve hlavy. Dvakrát sa na ňu spod hustého obočia, ktoré sa stretalo pri koreni nosa a pripomínalo roztiahnuté krídla vtáka, porezali jej vlastné oči. Predsa však boli rozdiely medzi týmito dvoma Fridami nezameniteľné. Tá naľavo mala belšiu a jemnejšiu pleť ako tá napravo, ktorá bola tmavá ako Indiánka. Žena naľavo bola jemne nalíčená, vlasy mala umne spletené a upravené do lesklých vĺn. Žena napravo mala náznak jemných fúzikov, vlasy mala prísne stiahnuté dozadu a neboli také lesklé. Tieto drobné rozdiely boli mätúce, človek sa musel pozrieť zblízka, aby ich dokázal pomenovať.

Dlho sa pozerala na obraz, potom vzala do ruky štetec a pokračovala v práci na pozadí, ktoré tvorila len obloha s bielymi oblakmi, ale myšlienkami bola s Fridami na plátne. Tu sú dve ženy, ktoré v sebe zjednocujem, pomyslela si, keď na plátno jemne nanášala bielu farbu. Ženu, ktorá chce žiť, ako sa jej páči, a ženu, ktorá nesie bremeno tradície a histórie.

Mala pocit, akoby jej v hrudi prudko mával krídlami veľký vták, akoby jej srdce malo vyskočiť z hrude. Bol podobný pocitu, ktorý ju prepadol, keď opäť v mysli počula Diegove slová, to jediné slovo, ktoré zmenilo jej život. Štetec sa zastavil vo vzduchu. Musí sa sústrediť na obraz, maľovať, musí sa nájsť v dvoch Fridách na plátne, pretože sa sama sebe stratí.

Dlho sa bez pohnutia dívala na plátno, niečo mu chýbalo, niečo veľmi rozhodujúce. Zrazu vedela, čo to je. Netrpezlivo hodila štetec na stôl, ani sa ho nesnažila umyť a siahla po inom. Namiešala odtieň červenej s prímesou magenty, jej obľúbenej farby, ktorá pre ňu znamenala všetko, čím Mexiko bolo: život a lásku. Bez toho, aby spustila oči z obrazu, siahla za seba do poličky po jednu z mnohých kníh o anatómii. Po krátkom listovaní našla tú správnu stránku. Potom rýchlymi ťahmi načrtla svoj nápad. Na šaty každej Fridy nakreslila srdce. Komory srdca a cievy boli otvorené, cez látku sa tiahli červené tepny. Jedna sa otvorene končila na bielych šatách európskej Fridy. Na sukňu kvapkala krv, no ani spinkou sa jej zastaviť krvácanie nepodarilo.

Znova sa pozrela na ruky, ktoré si obe postavy podávali. Spojenie medzi nimi bolo oveľa silnejšie a musí sa stať ešte výraznejším! Nakreslila jemnú, tenkú čiaru, tepnu, ktorá spájala dve srdcia. Bola to tá istá krv, ktorá prúdila v oboch, ten istý pulzujúci tep, ktorý im dodával silu. Spoločne obe Fridy, ktoré spojila, mali nájsť dosť sily na to, aby prežili, nech sa stane čokoľvek.

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Irena Sendler – Anjel z Varšavy

– Lea Kampe

Irena prišla k bráne geta práve včas, aby Ale podala masti. Odvtedy sa tam schádzali každý večer. Občas s nimi bol aj Alin kolega, lekár a mikrobiológ Ludwig Hirszfeld.

„Spočiatku som si mohla nosiť veci zvonku,“ zašepkala jej Ala, zatiaľ čo sa zástup stále približoval k strážam, *„ale je to čím ďalej, tým ťažšie. Včera mi zhabali sladkosti, ktoré som kúpila dcérke.“*

Irena sa opýtala na Ewu a dozvedela sa, že sa vrhla do práce s deťmi v gete. Typická Ewa. Snaží sa pokračovať ako predtým.

„A nechceš vedieť, ako sa má Adam?“ spýtala sa Ala.

„Viem si predstaviť, ako sa má,“ odpovedala stroho Irena. Síce mala pravdu, ale bola to iba časť pravdy. Hnevala sa. Dúfala, že sa Adam aspoň občas objaví pri bráne, aby ju uvidel. Vedel, že prichádza každý večer, aby sa porozprávala s Alou, keď sa jej skončí služba v nemocnici, avšak neprišiel. Irena, samozrejme, vedela prečo. Len vidieť jeden druhého bez toho, aby spolu mohli hovoriť, bolo ponižujúce a Adam si musel pripadať ako zviera v klietke. Napriek tomu každý večer s novou nádejou dúfala, že zahliadne jeho tvár.

Jedného večera, keď s Alou stáli v rade pred bránou geta, sa na ňu obrátil doktor Hirszfeld. V jednej ruke držal hnedú lekársku tašku, druhou si pridržiaval čierny klobúk, aby neodletel. Prudké nárazy vetra mu rozfúkavali sivé vlasy na všetky strany.

„Irena, počul som, že do geta sa vydávajú priepustky, no iba kvalifikovanému personálu. Pokiaľ viem, je potrebné sa obrátiť na Juliusza Majkowského, riaditeľa úradu pre zdravotníctvo na ulici Spokojnej. Viac neviem, ale za pokus to možno stojí.“

Za pokus to, samozrejme, stálo. Hneď na druhý deň ráno išla na danú ulicu. Sekretárka ju požiadala, aby počkala na chodbe vedľa Majkowského kancelárie. Po desiatich minútach išiel riaditeľ úradu pre zdravotníctvo po chodbe. Tvár mal napoly schovanú za šálom, klobúk posadený nízko na čele.

„Keby tak na mňa každé ráno čakala taká pekná mladá dáma! Poďte ďalej, sekretárka vás už ohlásila.“ Irena vstala. Iba z Majkowského očí spoznala, že sa šibalsky usmieva. Keď sa posadila v jeho kancelárii a on sa ťažkopádne vyslobodil zo zimného kabáta a šálu, vysvetlila mu svoju žiadosť. Majkowski sa na ňu vážne pozrel.

„Priepustky sa vydávajú ľuďom, ktorí majú kontrolovať šírenie prípadov týfusu v gete. Z vášho vyjadrenia som vyrozumel, že nie ste vyštudovaná zdravotná sestra.“

„To je pravda,“ odpovedala, *„ale ako sociálna pracovníčka mám v gete veľa bývalých klientov. Veľa chudobných a niekedy aj chorých rodín, o ktoré sa už nemôžem starať.“*

Majkowski sa na ňu zamyslene pozrel. *„Mnohí by boli radi, že ich múr zbavil zodpovednosti. To, čo odo mňa žiadate, bude pre vás veľkou záťažou. Čo záťažou, dokonca nebezpečenstvom! Geto je zatvorené iba pár týždňov, ale každý rozumný človek vie, že chudoba a stiesnené podmienky skôr či neskôr spustia epidémiu, akú sme už dlho nevideli. Musíte si toho byť vedomá.“*

„To aj som.“

Usmial sa. *„Nuž, potom vám v tom nebudem brániť.“*

Po desiatich minútach sa zdvihla na odchod, ale namiesto toho, aby jej podal ruku, sa otočil k vitríne a vybral z nej dve ampulky.

„Weiglova vakcína. Sama najlepšie viete, kto ju potrebuje najviac.“

Zaplavila ju vlna radosti. Vzala ampulku a stisla Majkowskému ruku. *„Ďakujem,“* povedala.

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Dobrý materiál

– Dolly Alderton

Dohodli sme sa, že zavolám o siedmej, ale počkal som ešte tri minúty, aby som jej dal najavo, že už mi nerozkazuje. Vyhľadal som jej meno v mobile: Jen (Hammersmith). Zdalo sa nám to zábavné – moja životná partnerka zredukovaná na mestskú štvrť. Keď to stratilo ironický nádych, už to neznelo zábavne. Bol to jednoducho fakt. Chystal som sa zavolať Jen (Hammersmith), žene, s ktorou už zrejme nebudeme priatelia a žije v časti Londýna, do ktorej nikdy nezájdem.

„Haló?“

„Ahoj,“ hlas sa mi zlomil, zamékal ako gajdy. *„Tu Andy.“*

„Viem.“

„Už si vymazala moje meno?“

„Nie, prečo by som vymazala tvoje meno?“

„Neviem, len si povedala formálne ‚haló‘, akoby si odpovedala zubárovi.“

„Nepovedala som ‚haló?‘, povedala som ‚haló!‘“

„Nie, znelo to ako otázka, akoby si nevedela, kto volá.“

„Vedela som, že voláš ty. Dohodli sme sa na tejto hodine.“

„Len som si myslel, že keď volám neskôr, než sme plánovali…“

„Dohodli sme sa na siedmu,“ vyhlásila veselo. *„A poznám tvoje číslo.“*

„Prečo?“

„Lebo spočiatku som ho stále vymazávala, takže som sa ho nechtiac naučila naspamäť.“

Spomenul som si na náš rozhovor pár mesiacov po tom, čo sme spolu začali chodiť, krátko na to, čo sme si prvý raz povedali, že sa ľúbime. Priznala sa mi, že po každej mojej esemeske moje číslo vymazala, aby v mobile nevidela moje meno a posadnuto nepremýšľala, kedy znova zavolám. Nechápal som, ako k tomu došlo. Chcel som sa tam vrátiť. Ako vo filmoch cestujú v čase? Urobil by som čokoľvek. Spadol z veľkej výšky. Zabil sa elektrickým prúdom. Vošiel do skrine a desať ráz sa otočil. Potlačil som vzlyk, znelo to ako štikútanie.

„Ach, Andy,“ povedala.

„Som v pohode.“ Znova to znelo ako gajdy. *„Ako je u Mirandy?“*

„Fajn. Malá spí v hosťovskej izbe, ja spím na nafukovačke v obývačke, ale to nič.“

„Máš okolo seba tabule s nápismi ‚Dejiny to vidia‘?“

„Nie, nemám,“ odvetila. Bol to náš obľúbený žartík, ktorý vyhasol spolu s naším vzťahom. Mohli sme tak žartovať, iba keď sme boli v partii; keď sme si boli tak blízko, že jej rodina mi pripadala ako moja rodina, hoci ma doháňala do šialenstva. Ale ona teraz prekročila tú hranicu. Už nie som jej rodina, už nehráme za jeden tím. Som len muž z Midlandsu, s ktorým sa už zrejme nikdy nebude priateliť, lebo sa nepekne vyjadruje o jej sestre.

„Ako sa má mama?“ spýtala sa.

„Má sa dobre, nenávidí ťa, na zumbe plánujú tvoju smrť.“

Znova mrazivá pauza. *„Samozrejme, zničilo ju to.“*

„Môžem jej napísať list? A viac ju nebudem kontaktovať, sľubujem. Len sa s ňou chcem rozlúčiť.“

„To ju poteší. Zbožňuje ťa.“

„Nikdy som nepoznala mamu, ako je tá tvoja mama.“

„Zbožňujem ťa.“ Opäť ticho. Vyberiem z vrecka cigaretu, zapálim si.

„Fajčíš?“

„Áno.“

„Nefajči, Andy, veľmi si sa usiloval prestať.“

„To ťa nemusí trápiť,“ odbil som ju a dúfal som, že hovorím ako romantický zúfalec. Zašlukoval som a cítil som zvláštnu útechu, keď mi stiahlo pľúca.

„Aj ja som začala fajčiť. Možno si dám aj ja jednu.“ Počul som, ako sa prehrabáva v kabelke. *„Zvláštne, že som tu a spím na dlážke. Fajčím a pijem, koľko sa mi žiada. S nikým sa nestretávam. Pripadá mi to ako na Vianoce.“*

„Ako na Vianoce?“

„Áno, svet akoby jednoducho na chvíľu zastal.“ Nič som nepovedal. *„Vieš, ako to myslím.“*

„Nie veru, neviem. Mne to pripadá ako pravý opak Vianoc.“

„Čo je pravý opak Vianoc?“

„Neviem. Veľká noc? Najhoršie narodeniny v živote? Môj pohreb, ibaže som na ňom živý?“

„Andy, mohli by sme sa vyhnúť hystérii? Viem, je to pre teba hrozné, aj pre mňa je to hrozné. Ale ľudia sa podchvíľou rozchádzajú.“

„Prestaň tak hovoriť! Prestaň sa o rozchode vyjadrovať, akoby si robila prieskum verejnej mienky.“ Hrdosť mi bránila povedať, čo som chcel povedať, a to, že ‚ľudia sa podchvíľou rozchádzajú‘ utešuje iba osobu, ktorá ukončila vzťah. Už toho druhého neľúbi a nechce sa cítiť previnilo – viem to, lebo som to aj sám povedal. Neuvedomoval som si, aké zbytočné je to pre človeka, ktorého niekto opustil.

„Terapeutka mi poradila, aby som tento týždeň urobila niečo, čo mi pomôže, a myslím, že to pomôže aj tebe.“

„Tvoja terapeutka navrhla, aby som napísal list svojmu egu, tak sory, ak netúžim počuť, čo ti teraz poradila.“

„Tak chceš to počuť, alebo nie?“

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Enderova hra

– Orson Scott Card

Spustili sa zosuvy pôdy a kamenia. Zo začiatku ho stále znova a znova nejaký zasiahol a on skončil rozdrvený vo zveličenej kaluži krvi vytekajúcej spod kopy skál. Teraz však už vedel majstrovsky vybehnúť hore brehmi pod uhlom tak, aby sa vyhol zasypaniu, stále utekal na čo najvyššie miesto.

A ako vždy, lavíny po chvíli prestali pozostávať z kameňov. Stena kopca sa rozlomila a namiesto bridlice uvidel biely chlieb, mäkký a rozpínajúci sa dovtedy, kým sa z neho neodtrhla kôrka, neodpadla a neostala iba striedka. Jemná a pripomínajúca špongiu. Jeho postava sa v nej hýbala pomalšie. A keď zoskočil z chleba, zastal na stole. Za ním bol obrovský peceň, ozrutná kocka masla vedľa neho. A samotný Obor sa opieral bradou o ruky a hľadel naňho. Enderova postava bola asi taká vysoká ako obrova hlava od brady po obočie.

„Asi ti odhryznem hlavu,“ povedal Obor ako vždy.

Tentoraz však Ender neutiekol ani tam neostal stáť. Vyšiel postavou po Obrovej tvári a kopol ho do brady.

Obor vystrčil jazyk a Ender spadol na zem.

„Zahráme sa na hádanku?“ spýtal sa Obor. Takže v tom nebol žiadny rozdiel. Obor hral jedinú hru – dával hádanku. Hlúpy počítač. V pamäti mal milióny možných scenárov a Obor vedel hrať len jednu sprostú hru.

Obor ako vždy vyložil pred Endera na stôl dva obrovské poháriky, ktoré mu siahali po kolená. Ako vždy bol každý z nich naplnený inou tekutinou. Počítač bol dosť dobrý na to, aby sa tekutiny nikdy neopakovali, aspoň si nepamätal, že by sa to stalo. Jedna tekutina v tento deň vyzerala ako hustá smotana. Druhá syčala a penila.

„Jedna je jed, druhá nie,“ povedal Obor. *„Uhádni a ja ťa vezmem do Krajiny rozprávok.“*

Hádanie znamenalo, že musí strčiť hlavu do jedného z pohárov, aby sa napil. Nikdy neuhádol. Niekedy mu tekutina rozleptala hlavu. Občas vzbĺkol. Niekedy spadol dovnútra a utopil sa. Z času na čas vypadol, ozelenel a zhnil. Vždy to bolo desivé a Obor sa zakaždým smial.

Ender vedel, že nech si vyberie čokoľvek, umrie. Hra bola zmanipulovaná. Po prvej smrti sa jeho postava znova objavila na Obrovom stole, aby znova hrala. Po druhej smrti sa zhmotnil v kamenných lavínach. Potom na záhradnom mostíku. Potom pred myšacou dierou. A ak sa znova vrátil k Obrovi, aby hral, a opäť prehral, jeho stolík stmavol, po jeho povrchu pochodoval nápis „Koniec voľnej hry“ a Ender ležal na chrbte a triasol sa, kým sa mu konečne podarilo zaspať. Hra bola zmanipulovaná, no Obor napriek tomu stále hovoril o Krajine rozprávok, o nejakej hlúpej detinskej krajine, kde by sa pravdepodobne stretol s Matkou husou, Pac-Manom alebo Petrom Panom, takže to pravdepodobne ani nestálo za námahu, ale aj tak musel nájsť spôsob, ako poraziť Obra, aby sa tam dostal.

Napil sa smotanovej tekutiny. Okamžite sa začal nafukovať a stúpať ako balón. Obor sa smial. Znova zomrel.

Hral znova a tentoraz tekutina stuhla ako betón, uzavrela mu hlavu pod hladinou a Obor ho rozrezal pozdĺž chrbtice, vykostil ho ako rybu a dal sa do jedla, kým sa Enderovi ešte chveli končatiny.

Objavil sa pri zosuvoch pôdy a rozhodol sa, že nebude pokračovať. Dokonca raz dovolil, aby ho zasypala lavína. No hoci sa potil a bolo mu chladno, s ďalším životom vybehol hore kopcami, kým sa nezmenili na chlieb, zastal na stole a Obor pred neho postavil poháre.

Hľadel na dve tekutiny. Na tú spenenú aj na novú, v ktorej boli vlny pripomínajúce more. Snažil sa uhádnuť, aké druhy smrti sa v nich ukrývali. Z nápoja pripomínajúceho more by sa pravdepodobne vynorila ryba a zožrala ma. Ten spenený ma skoro určite zadusí. Nenávidím túto hru. Nie je spravodlivá. Je hlúpa. Je odporná.

A namiesto toho, aby strčil hlavu do jednej z tekutín, kopol najprv do jedného, potom druhého pohára a uhol sa, keď Obor treskol rukami po stole a vykríkol: *„Podvádzaš, klamár!“* Vyskočil na Obrovu tvár, vyštveral sa mu po pere a nose a zavŕtal sa mu do oka. Jeho oko sa rozpadalo ako tvaroh, a kým Obor vrieskal, Enderova postava sa zavŕtavala hlbšie do oka, liezla dovnútra a vyhlbovala v ňom tunel.

Obor padol na chrbát, pohľad sa pri jeho páde zmenil, a keď zostal ležať horeznačky, odrazu sa všade naokolo objavili nádherné stromy, jemné ako čipka. Priletel netopier a usadil sa na nose mŕtveho Obra. Ender nechal svoju postavu vyjsť z Obrovho oka.

„Ako si sa sem dostal?“ opýtal sa netopier. *„Nikto sem nechodí.“*

Ender, samozrejme, nedokázal odpovedať, preto sa načiahol nadol, nabral za hrsť čudnej hmoty Obrovho oka a ponúkol ju netopierovi.

Netopier vzal ponúkaný dar, odletel a pritom zakričal: *„Vitaj v Krajine rozprávok.“*

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Ako som vozil Kórejcov

– Ondrej Sokol

Nasratý si beriem papiere do Kebabu. Ďalších dvadsať minút opisujem všetkých tých Ho-Li-Hlavov, Tu-Li-Tuliov a Sun-Quic-Kov. Akurát s tým končím, keď sa objaví dvojica colníkov. V kontraste s ich nadriadeným im na tvárach žiaria širokánske úsmevy. Rozšíria sa ešte viac, keď im ochotne otvorím chladničku, aby sa v taký horúci deň mohli osviežiť Saguárami a plechovkami piva zo Šibeniku. Slogany na bilbordoch s futbalistami mali pravdu, naozaj „stvara prijatelje od roku 1892“.

Následne kontrolujú batožinový priestor. Prvá vec, ktorá sa im zdá podozrivá, je krabica s tourlíderkinými nudlami. Neviem, čo je to za zvláštnu balkánsku úchylku, ale presne rovnako ako colník na maďarsko-chorvátskej hranici sa z nej aj oni svojvoľne obslúžia. Štyri vifony sú tá najbizarnejšia forma úplatku, akú si viem predstaviť, a to, prosím pekne, pochádzam zo Slovenska – krajiny, kde by sme si slovo korupcia mohli hrdo vyšiť na štátnu vlajku a zložiť o nej ďalšiu slohu hymny.

Nuž, ale kto som ja, aby som súdil cudzie úplatky. Niekto rád desaťeurovku v pase, niekto hnusné instantné slíže, ktorých korenie mu vyžerie dieru do podnebia. Nech si ich užijú. Srdečne sa rozlúčime, colníci spokojne odchádzajú s rukami plnými prejavu dobrej vôle. Nasledujem ich s formulármi v ruke, keď tu zrazu...

Cvakcvakcvakcvak.

Žalúdok mi zletí až kamsi do topánok. Zvrtnem sa a vidím pupkatého mnícha s drahou zrkadlovkou. Vyliezol z autobusu a fotí. Fotí si colníkov odnášajúcich úplatok! Operačný systém môjho mozgu na pár sekúnd spadne do modrej obrazovky. Fakt, že niekto môže byť až taký blbý, nie je schopný spracovať.

Šéfcolník vyletí zo svojej búdky ako dobre nakopnutý kocúr a hystericky na pupkáča reve, aby s tým okamžite prestal. Jeho kolega stojí hneď za ním a s hrôzou vidím, že ruku drží nad opaskom, kde má služobnú zbraň. Rozmýšľam, ako sa mi asi bude páčiť v bosnianskej base a koľko vifonov je príplatok za samotku s vlastnou sprchou a dávkovačom mydla pripevneným na stene.

Potom mi končatiny konečne začnú prijímať signály z mozgu. Rázne podídem k môjmu pasažierovi, ktorý očividne nechápe, čo také hrozné spravil. Ukazujem mu, nech páli naspäť do autobusu.

„Nie!“ huláka oficier. *„Zmazať! Hneď!“* A za tým vychrlí spŕšku nadávok, z ktorých rozumiem iba „govno“ a čosi o matkinej vagíne.

To už je z autobusu vonku aj tourlíderka, o pár odtieňov žltšia než obvykle. Na rozdiel od toho tĺka si očividne uvedomuje vážnosť situácie. Nasledujúce minúty sú pomerne dramatické. Amatérsky dokumentarista k vrieskajúcim brunátnym colníkom pristupuje s privilegovanosťou Karen obťažovanej akýmisi balkánskymi pouličnými predajcami voňaviek. Protestuje a papuľuje. Napriek jazykovej bariére colníci jeho tón správne chápu ako útok na svoju autoritu a nesú ho veľmi nemilo. Situácia kulminuje v momente, keď sa colník natiahne po Ho-Li-Hlavovom foťáku. Ten ním trhne a na oplátku na colníka dupne nožičkou. Ako keď odháňate otravnú mačku. Zatmie sa mi pred očami. Predstavu bosnianskej basy vystrieda predstava, ako letím domov vo vládnom špeciáli (v drevenej debne v nákladovom priestore).

Do veci sa vloží Shin. Postaví sa medzi Ho-Li-Hlava a colníka. Na toho prvého zreve tak impozantne, že pri ústupe od nej zakopne o vlastnú nohu. Aj oficieri robia krok vzad. Ani sa im nedivím. Nevidíte často, aby zo štíhlej päťdesiatkilovej dievčiny vyšiel rev pripomínajúci tyranosaura, ktorý šliapol na lego. Nasleduje tridsaťsekundový monológ, počas ktorého drobným prštekom štuchá do cteného mníšskeho pupku. Potom sa otočí k colníkom a so sladkým úsmevom sa im ospravedlní. Ho-Li-Hlav za ňou ostentatívne maže fotky jednu po druhej. Zúfalo sa tvári, že to robí z vlastnej slobodnej vôle a nie preto, aby naňho tá strašidelná ženská už viac nekričala. Oficierovi to stačí. Vydýchnem si tak nahlas, že to počujú až v Sarajeve. Keby vedel, ako ľahko je dostupný softvér na obnovenie zmazaných súborov, určite by Kórejčanovi chcel zabaviť pamäťovú kartu. Na začiatok niektorých vojen stačila aj menšia zámienka.

Zvyšok kontroly prebehne hladko. Pôvodne chceli z autobusu všetkých vyhnať k búdke, ale nakoniec oficierov kolega skontroluje a opečiatkuje pasy priamo v buse. Odchádzam do búdky po papiere od busu. Oficier sa medzičasom ukľudnil. Zaskočí ma výrokom: *„Ale je horúci deň, čo?“*

Neutrálne pokrčím plecami. Viem, čo naznačuje. Som rozhodnutý tvorivo nechápať.

„Človek by sa aj napil.“ Keď vidí, ako sa naňho pozerám, doloží: *„Drink, há.“*

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk

Podaj prst

– Dominik Dán

Biele auto s pokrčeným pravým predným blatníkom bezočivo zaparkovalo priamo pred hlavným vchodom. Nikomu by to neprekážalo, keby to nebol hlavný vchod na pohotovosť. Vodič pribrzdil, zastal, váhal, odrazu sa pohol, akoby chcel sanitku pred sebou odtlačiť, no v poslednej chvíli si to rozmyslel, zastal nárazníkom na nárazníku.

Pani za sklom s kruhovým výrezom vytreštila oči – načo sú na asfalte biele čiary a načo je tam nápis neparkovať, vyhradené pre vozidlá záchrannej služby? Načo?! Pre srandu králikov? No počkaj, ty zasran!

Vybehla von. Zasran vystúpil, dvere dokorán, jedna noha v aute.

„Hej, pane!“

„Prosím vás, rýchlo, priviezol som dopravnú nehodu! Zavolajte doktora Hronca!“ skočil jej do reči.

Informácia o dopravnej nehode menila situáciu, pochopiteľne, v takých prípadoch platila výnimka.

„Je celý krvavý, leží na zadnom sedadle, cestou odpadol, už nekomunikuje. Rýchlo, potrebujem vozík alebo, ešte lepšie, tie nosidlá s kolieskami a niekoho, kto mi pomôže, sám ho nevytiahnem!“

Pani v nočnej službe sa zvrtla, odbehla. Škoda, že brala svoje povinnosti tak vážne a konala tak rýchlo, inak by si všimla, že spoza rohu od príjazdovej cesty na urgent trčí predok iného auta, modrého, neosvetleného, lebo vodič pre istotu vypol svetlá. Vypol, chvíľu sledoval situáciu spoza volantu, odrazu vystúpil, aby lepšie videl. Váhal, či má zbehnúť k sanitke a k bielemu autu, pozorne sledoval, čo vodič urobí.

Vodič bieleho auta otvoril zadné dvere, nazrel, či je náklad ešte tam. Ani sa nepokúsil pohnúť s neborákom v bezvedomí, odstúpil od dverí, urobil pár chaotických krokov bokom, pozrel na hodinky, vrátil sa k autu, znova pozrel na hodinky, zúfalo sa zahľadel na vchod na pohotovosť. Bolo vidieť, že je v koncoch s nervami, vystresovaný, vystrašený, nevedel, čo má robiť.

Konečne zahrkotal sanitársky vozík pre ležiaceho pacienta. Jeden sanitár ho tlačil, druhý klusal vedľa neho, vrátnička v závese za nimi. Nemala v úmysle pomáhať, to nemala v popise práce, ale pozrieť sa chcela.

„Sem, sem!“ zbytočne kýval vodič – iné auto okrem sanitky pred vchodom na pohotovosť nestálo a pacienta zo sanitky vyložili pred chvíľou, takže iná voľba nebola.

„Choď z druhej strany!“ Sanitári sa rozdelili, jeden vliezol do auta z druhej strany, nadvihol pacienta, druhý ho ťahal za nohy. Vyteperili ho von, vodič pomohol, pacienta položili, odviezli.

„Chudáčik, celý od krvi,“ poľutovala pacienta pani v nočnej službe.

„Prosím?“ vodič nerozumel.

„Že je celý od krvi,“ zopakovala hlasnejšie. *„Povedali ste, že je celý krvavý, mali ste pravdu.“*

„No...“ vodič zaváhal, stál, prešľapoval, nevedel, čo jej na to povedať.

„Budem potrebovať váš občiansky preukaz a...“

Z chodby pohotovosti sa ozvalo rinčanie skla. Pani z vrátnice sa nasrdene zvrtla, jastrabím pohľadom pátrala – chodba, to bol jej rajón, to bola jej zodpovednosť. Sanitky, pacienti, ordinácie, to nie, ale presklená vrátnica s kruhovým výrezom a chodba, to áno.

„Počkajte ma tu, neodchádzajte, hneď sa vrátim!“

Odbehla skontrolovať chodbu.

Vodič sa konečne zhlboka nadýchol, predýchaval napätú situáciu, hladina adrenalínu klesala, spamätával sa zo šoku. Zaťal päste, prikývol sám sebe, rozhodol sa, nasadol, zapleskol za sebou dvere, naštartoval, cúvol, zaradil rýchlosť, obišiel sanitku, stratil sa v tme.

Vrátnička sa vrátila.

„Pane... pane?“

Bezradne stála pri zadných dverách sanitky, kde ešte predpár sekundami parkovalo biele auto.

„Kde je vodič, čo priviezol tú dopravnú nehodu?“ spýtala sa sestrička. Vybehla hneď za vrátničkou.

„Ešte pred chvíľkou bol tu,“ vrátnička bezradne rozhodila ruky. *„Prečo?“*

„Ten chalan práve zomrel a nie je to len dopravná nehoda.“

Čítať, čítať. Ale kedy?

Napríklad 30 minút pri obede

Začni Čítať.sk